

Sygn. akt III AUa 643/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Jolanta Ansion (spr.)
Sędziowie	SSA Ewa Piotrowska SSA Maria Małek - Bujak
Protokolant	Sebastian Adameczyk

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2012 r. w Katowicach

sprawy z odwołania (...) Spółki z o. o w B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

przy udziale zainteresowanego M. N.

o zwrot nienależnie wypłaconego świadczenia

na skutek apelacji (...) Spółki z o. o w B.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Gliwicach Ośrodka Zamiejscowego w Rybniku

z dnia 17 stycznia 2012 r. sygn. akt IX U 1539/11

1. zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i zwalnia (...) Spółkę z o. o w B. z obowiązku zwrotu kwoty 813,87 zł (osiemset trzynaście złotych osiemdziesiąt siedem groszy),

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz (...) Spółki z o. o w B. kwotę 330 zł (trzysta trzydzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

/-/ SSA E. Piotrowska /-/ SSA J. Ansion /-/ SSA M. Małek-Bujak

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31.08.2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. zobowiązał (...) Sp. z o.o. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1.05.2011r. do 31.08.2011r., w kwocie 797,59 zł i odsetek za okres od 21.05.2011r. do 31.08.2011r., tj. do wydania decyzji w kwocie 16,28 zł.

(...) Sp. z o.o. złożył odwołanie od decyzji, w którym argumentował, że nawet w przypadku podania przez niego nieprawidłowych danych organ rentowy, jako organ administracji publicznej, nie był zwolniony z dokładnego zbadania kierowanej do niego dokumentacji.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 17 stycznia 2012r. oddalił odwołanie

Na podstawie akt rentowych, Sąd ustalił, że ubezpieczony M. N. nabył prawo do emerytury górniczej od dnia 1.01.2004r.

W dniu 19.05.2011r. wpłynęło do ZUS zaświadczenie (...) Sp. z o.o. z dnia 17.05.2011r., z którego wynikało, że ubezpieczony jest zatrudniony w tej Spółce od dnia 8.06.2007r. do nadal.

Decyzją z dnia 24.05.2011r. organ rentowy uwzględnił ubezpieczonemu do stażu pracy okres zatrudnienia od 18.06.2007r. do 17.05.2011r. w (...) Sp. z o.o.

(...) Sp. z o.o. w kolejnym zaświadczeniu z dnia 4.08.2011r. podał, że ubezpieczony jest tam zatrudniony od 15.01.2010r. do nadal.

Data 15.01.2010r. jest prawidłową datą rozpoczęcia przez ubezpieczonego M. N. zatrudnienia w (...) Sp. z o.o.

Wobec powyższego w okresie od 1.05.2011r. do 31.08.2011r. ubezpieczonemu została wypłacona przez ZUS emerytura w zawyżonej wysokości na łączną kwotę 797,59 zł.

Decyzją z dnia 19.08.2011r. organ rentowy dokonał korekty stażu pracy ubezpieczonego, zaliczając okres zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. od dnia 15.01.2010r.

Kolejną decyzją z dnia 31.08.2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. zobowiązał (...) Sp. z o.o. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1.05.2011r. do 31.08.2011r., w kwocie 797,59 zł i odsetek za okres od 21.05.2011r. do 31.08.2011r., tj. do wydania decyzji w kwocie 16,28 zł.

W tych okolicznościach Sąd uznał, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Kwestia sporna w nin. sprawie sprowadzała się do ustalenia czy zakład pracy jest zobowiązany do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1.05.2011r. do 31.08.2011r. wraz z odsetkami.

Zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń z ubezpieczenia społecznego od pracodawcy można żądać tylko w sytuacji określonej w art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 84 ust. 6 tej ustawy - jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami, obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot.

Zatem przepis ten wprost stanowi, że jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez pracodawcę (tj. płatnika składek) nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami obciąża pracodawcę.

Przepis art. 84 ust 6 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych jest też skonstruowany w taki sposób, że nie wymaga ustalania winy za przekazanie nieprawdziwych danych organowi rentowemu (tak Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 3.12.2003r., sygn. akt III AUa 2325/02).

Bezspornym jest, iż (...) Sp. z o.o. w zaświadczeniu z dnia 17.05.2011r. błędnie podało, że ubezpieczony M. N. jest jego pracownikiem od dnia 18.06.2007r., co spowodowało wypłatę emerytury ubezpieczonego w zawyżonej wysokości w okresie od 1.05.2011r. do 31.08.2011r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 13.11.2003r. potwierdził, że przepis art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi, że jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez pracodawcę nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń obciąża pracodawcę. Nieprawdziwe dane to dane niezgodne ze stanem faktycznym (sygn. akt: III AUa 1142/02, LEX nr 193492).

Wobec bezspornego błędu zakładu pracy odnośnie daty początkowej zatrudnienia w nim ubezpieczonego M. N., Sąd uznał, że organ rentowy prawidłowo zobowiązał (...) Sp. z o.o. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1.05.2011r. do 31.08.2011r., w kwocie 797,59 zł i odsetek za okres od 21.05.2011r. do 31.08.2011r., tj. do wydania decyzji w kwocie 16,28 zł.

Niezależnie od powyższego Sąd stwierdził, że organ rentowy nie miał żadnego obowiązku sprawdzania danych zawartych przez pracodawcę w zaświadczeniu poświadczającym zatrudnienie ubezpieczonego w sytuacji, gdy zaświadczenie to było opatrzone pieczęcią zakładu pracy oraz podpisem osoby uprawnionej do jego sporządzenia, a zgodnie z treścią § 21 rozporządzenia z dnia 7.02.1983r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń -środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Apelację od wyroku wniósł odwołujący zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie:

1. przepisów prawa materialnego, a to:

a) naruszenie przepisu art. 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, iż na odwołującym, jako na płatniku składek ciąży obowiązek zwrotu nienależnie wypłaconych ubezpieczonemu świadczeń emerytalnych;

b) art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez jego niezastosowanie,

2. sprzeczność w ustaleniach faktycznych, powodującą uznanie, że organ rentowy pomimo posiadania prawidłowych dokumentów odnoszących się do zatrudnienia ubezpieczonego u odwołującego nie musiał weryfikować treści jednego zaświadczenia, które było sprzeczne z tymi licznymi posiadanymi przez organ rentowy dokumentami.

Z tego względu wnosił o zmianę w całości zaskarżonego wyroku i decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 31.08.2011r. o zwrocie nienależnie wypłaconych świadczeń z ubezpieczeń społecznych, poprzez stwierdzenie, że pracodawca (...) Sp. z o.o. nie jest zobowiązany do zwrotu świadczeń za okres od 1.05.2011r. do 31.08.2011r. w kwocie 797,59 zł i odsetek za okres od 21.05.2011r. do 31.08.2011r., tj. do dnia wydania decyzji, w kwocie 16,28 zł oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania.

W obszernym uzasadnieniu powołując się na orzecznictwo - apelujący wyraził pogląd, iż nie każde zaniedbanie pracodawcy skutkuje obowiązkiem zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń na podstawie art. 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Odwołujący przyznał, że w piśmie z dnia 17.05.2011r. błędnie wskazał datę, od której ubezpieczony jest u niego zatrudniony. Okoliczność tę wyjaśnił w piśmie z dnia 4.08.2011r. skierowanym do ZUS.

W stanie faktycznym niniejszej sprawy, zdaniem odwołującego nie można jednak uznać aby ponosił on wyłączną winę za fakt wypłaty przez ZUS ubezpieczonemu świadczenia emerytalnego w zawyżonej wysokości. Z posiadanych przez ZUS dokumentów, między innymi zgłoszenia ZUS ZUA oraz przesyłanych imiennych dokumentów rozliczeniowych wynika jednoznacznie, że Pan N. jest zatrudniony u odwołującego od dnia 15.01.2010r. a nie jak błędnie wskazał odwołujący w swym piśmie z dnia 19.05.2011r. - od dnia 18.06.2007r.

ZUS będąc zatem w posiadaniu dokumentów zawierających sprzeczne informacje co do daty zatrudnienia ubezpieczonego powinien tę okoliczność wyjaśnić.

W niniejszej sprawie należy powtórzyć za wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 23.07.2009r., w sprawie III AUa 448/09 (LEX nr 628256), że „nie w każdym przypadku, czyli nawet w przypadku ewentualnego podania przez odwołującego nieprawdziwych danych, pozwany organ rentowy - jako organ administracji publicznej odpowiedzialny za wypłatę świadczeń z ubezpieczeń społecznych - nie jest zwolniony z dokładnego, merytorycznego zbadania kierowanej do niego dokumentacji.”

Jak wynika z przedstawionego stanu faktycznego, przekazanie błędnej informacji nie musiało doprowadzić do wypłaty świadczenia w zawyżonej wysokości, gdyby ZUS przeprowadził postępowanie wyjaśniające co do rozbieżności w posiadanej przez siebie dokumentacji.

Odwołujący zwrócił w szczególności uwagę na wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6.12.2001r., sygn. akt III AUa 768/01, który zapadł w podobnym stanie faktycznym, w którym tak jak w niniejszej sprawie, organ był w posiadaniu dwóch dokumentów ze sprzecznymi oświadczeniami istotnymi dla ustalenia wysokości świadczenia. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd stwierdził, że jeżeli pobranie nienależnych świadczeń emerytalnych przez pracownika spowodowane było **nie tylko błędem pracodawcy, ale i organu rentowego**, nie może ów organ wydać decyzji zobowiązującej pracodawcę do zwrotu pobranych świadczeń. Dalej, Sąd podkreślił, że warunkiem zastosowania art. 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest, aby pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane **wyłącznie przekazaniem przez pracodawcę nieprawdziwych danych**. Organ rentowy nie może się w takim stanie faktycznym powołać na to, że miał uzasadnione podstawy domniemywać, że informacje wykazane przez pracodawcę w jednym ze sprzecznych ze sobą świadectw są prawdziwe. **Pogląd taki oznaczałby zwolnienie organu rentowego z obowiązku weryfikacji dowodów przedkładanych celem uzyskania prawa do świadczeń lub ich podwyższenia.**

Na uwagę zasługuje także - zdaniem apelującego - wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 9.12.2008r., III AUa 1227/08, LEX nr 552001

(wydany w bardzo podobnym stanie faktycznym), zgodnie z którym Sąd uznał,

że: „1. Nie każde przekazanie nieprawdziwych danych skutkować musi automatycznie obowiązkiem zwrotu bezpodstawnie wypłaconego świadczenia, lecz jedynie przekazanie takich danych, które musiały doprowadzić do niesłusznej wypłaty świadczenia, bądź zawyżenia jego wysokości. 2. Zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wystawione według wzoru ustalonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Rp-7) stanowi dla pracowników środek dowodowy stwierdzający wysokość zarobku przyjmowanego do podstawy wymiaru emerytury lub renty, a to zgodnie z treścią § 20 pkt 1 rozporządzenia z 1983r. to sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U., Nr 10 z 1983r., poz. 49 ze zm.). 3. Zakład Ubezpieczeń Społecznych jako organ uprawniony do przyznania świadczeń z ubezpieczeń społecznych i ustalania wysokości tych świadczeń ma obowiązek dokonania kontroli przedłożonego zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (Rp-7) stanowiącego nie dokument urzędowy, a prywatny.” Sąd rozstrzygający uznał wówczas, iż art. 84 ust. 6 ww. ustawy, zgodnie z którym, jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, to obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami obciąża odpowiednio płatnika tych składek lub inny podmiot, nie ma zastosowania. Uznał on bowiem, że do wypłaty świadczeniobiorcy zawyżonego świadczenia, doszło także w wyniku zaniedbania samego organu rentowego, który nie dokonał żadnej weryfikacji zaświadczenia o zarobkach. Jako organ administracji publicznej odpowiedzialny za wypłatę świadczeń z ubezpieczeń społecznych - nie jest zwolniony z dokładnego, merytorycznego zbadania kierowanej do niego dokumentacji (podobnie: wyrok Sąd Apelacyjny w Katowicach z dnia 6.12.2001r., sygn. akt III AUa 768/01, opubl.: Pr. Pracy 2003/2/40).

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja jest uzasadniona.

Bezsporne w sprawie jest, że odwołujący przekazał do organu rentowego nieprawdziwe dane i dane te spowodowały wypłatę nienależnego świadczenia ubezpieczonemu. Jednakże organ rentowy dysponując wiedzą o stanie konta ubezpieczonego był zobowiązany do weryfikacji przedstawionego mu zaświadczenia o zatrudnieniu w sytuacji, gdy inne przekazane do organu rentowego dokumenty zawierały prawidłowe dane.

Zaświadczenie wystawione według wzoru ustalonego przez Zakład Ubezpieczeń stanowi dla pracowników środek dowodowy stwierdzający wysokość zarobku przyjmowanego do podstawy wymiaru emerytury lub renty, a to zgodnie z treścią § 20 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10 z 1983r., poz. 49 ze zm.). Ze wskazanego przepisu nie wynika jednak wcale, aby zawarte w zaświadczeniu tym stwierdzenie miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenie. Zaświadczenie takie nie jest dokumentem urzędowym, w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to zaświadczenie nie jest organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej, a tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Zakład Ubezpieczeń Społecznych jako organ uprawniony do przyznania świadczeń z ubezpieczeń społecznych i ustalania wysokości tych świadczeń miał zatem obowiązek dokonania kontroli przedłożonego zaświadczenia o zatrudnieniu, stanowiącego nie dokument urzędowy, a prywatny.

Słusznie zauważył odwołujący, iż pozwany organ rentowy w niniejszej sprawie był zobowiązany bardziej wnikliwie zbadać informacje przekazywane przez odwołującego jako pracodawcę. Wskutek braku dokonania przez pozwanego organu rentowego kontroli złożonych przez odwołującego jako pracodawcę dokumentów, nie sposób w niniejszej sprawie stwierdzić, iż do wypłaty na rzecz ubezpieczonego przedmiotowych świadczeń emerytalnych doszło wyłącznie wskutek niezgodnego

z prawem działania odwołującego. Bowiem nawet w przypadku ewentualnego podania przez odwołującego nieprawdziwych danych, pozwany organ rentowy, dysponując po wprowadzeniu reformy w 1998r. indywidualnymi kontami dla ubezpieczonych, powinien automatycznie z tej wiedzy korzystać.

Skoro tego nie uczynił - to zaskarżona decyzja nie może wywołać oczekiwanego skutku prawnego.

W tych okolicznościach należało zmienić zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego.

Dlatego, z mocy art. 386 § 1 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

/-/ SSA E. Piotrowska /-/ SSA J. Ansion /-/ SSA M. Małek-Bujak

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

JR